ქალთა ყველა ფორმის დისკრიმინაციის აღკვეთის კომიტეტის დასკვნითი კომენტარი

United Nations Development Fund for Women
UNIFEM

CEDAW/C/GEO/CO/3

გაერთიანებული ერების ორგანიზაცია

2006 წლის 25 აგვისტო

კონვენცია ქალთა ყველა ფორმის დისკრიმინაციის აღკვეთის შესახებ

ორიგინალი: ინგლისურ ენაზე

კომიტეტი ქალთა ყველა ფორმის
დისკრიმინაციის აღკვეთის შესახებ
ოცდამეთექსვმეტე სხდომა
7-25 აგვისტო, 2005 წელი

ქალთა ყველა ფორმის დისკრიმინაციის აღკვეთის კომიტეტის დასკვნითი კომენტარი: საქართველო

1. კომიტეტმა 2006 წლის 15 აგვისტოს, 747-ე და 748-ე სხდომების მსვლელობისას (იხ. CEDAW/C/SR.747 და 748) ერთად განიხილა საქართველოს მესამე და მეოთხე პერიოდული ანგარიშები (CEDAW/C/GEO/2-3). კომიტეტის მიერ შედგენილი განსახილველი საკითხების და შეკითხვების სია აისახა CEDAW/C/GEO/3-ში, ხოლო საქართველოს პასუხები აისახა – CEDAW/C/GEO/Q/Add.1.-ში.

შესავალი

2. კომიტეტი დადებითად აფასებს მონაწილე სახელმწიფოს მიერ წარმოდგენილ გაერთიანებულ მეორე და მესამე პერიოდულ ანგარიშს, რომელიც მომზადებულია ანგარიშთა შედგენის კომიტეტის სახელმძღვანელო პრინციპების შესაბამისად. ამასთანავე, კომიტეტი გამოთქვამს სინანულს, რომ გენდერული ნიშნით კლასიფიცირებული სტატისტიკური მონაცემები ანგარიშში არასაკმარისად იქნა წარმოდგენილი. კომიტეტი კმაყოფილებით აღნიშნავს სახელმწიფო მხარის მიერ წერილობითი პასუხის მოწოდებას წინა-სასესიო სამუშაო ჯგუფის მიერ დასმულ შეკითხვებსა და განსახილველ საკითხებზე, ასევე კონვენციის განხორციელების თვალსაზრისით საქართველოში განვითარებული უახლესი მოვლენების შესახებ პრეზენტაციას და ზეპირსიტყვიერ პასუხებს კომიტეტის მიერ დასმულ კითხვებზე.

3. კომიტეტი მადლიერებას გამოთქვამს მონაწილე სახელმწიფოს მიმართ კონსტრუქციული დიალოგისათვის, რომელიც გაიმართა საქართველოს პარლამენტის წევრის თავმჯდომარეობით წარმოდგენილ დელეგაციასა და კომიტეტის წევრებს შორის. დელეგაციის თავმჯდომარე ამავე დროს არის პარლამენტის თავმჯდომარესთან არსებული გენდერული თანასწორობის საკონსულტაციო საბჭოს

კოორდინატორი. კომიტეტი აღნიშნავს, რომ დელეგაციის შემადგენლობაში არ ყოფილან წარმომადგენლები შესაბამისი სამინისტროებიდან ან სამთავრობო ინსტიტუტებიდან.

4. კომიტეტი დადებითად აფასებს 2002 წლის აგვისტოში ქალთა ყველა ფორმის დისკრიმინაციის აღკვეთის შესახებ კონვენციის ფაკულტატურ ოქმთან მონაწილე სახელმწიფოს მიერთებას და მის მიერ 2005 წლის სექტემბერში კონვენციის მე-20 მუხლის პირველი ნაწილის შესწორებაზე თანხმობას.

პოზიტიური ასპექტები

5. კომიტეტი კმაყოფილებით აღნიშნავს სახელმწიფო მხარის მიერ გენდერული თანასწორობის სახელმწიფო კონცეფციის შემუშავებას და იმედოვნებს, რომ აღნიშნულს მოყვება გენდერული თანასწორობის ხელშესაწყობად კონკრეტული ნაბიჯების გადადგმა. კომიტეტი აღნიშნავს მონაწილე სახელმწიფოს მზადყოფნას გენდერული თანასწორობის სახელმწიფო კონცეფციის რეალიზაციის მიზნით შემდგომი 6 თვის ვადაში შეიმუშავოს და დაამტკიცოს გენდერული თანასწორობის სახელმწიფო სამოქმედო პროგრამა.

6. კომიტეტი მიესალმება საქართველოში ქალთა მიმართ ძალადობის აღმოფხვრის მიზნით განხორციელებულ უახლეს საკანონმდებლო ინიციატივებს და შესაბამის ღონისძიებებს, მათ შორის 2006 წლის ივნისში ოჯახური ძალადობის აღმოფხვრის, ოჯახური ძალადობის მსხვერპლთა დაცვისა და დახმარების შესახებ კანონის, 2006 წლის აპრილში ადამიანებით ვაჭრობასთან ბრძოლის შესახებ კანონის მიღებას, ასევე ადამიანებით ვაჭრობის წინააღმდეგ სახელმწიფო სამოქმედო პროგრამის დამტკიცებას და ადამიანით ვაჭრობის წინააღმდეგ ბრძოლის მაკოორდინირებელი უწყებათშორისი კომისიის შექმნას და სამოქმედო გეგმის ეფექტურ რეალიზაციას.

7. კომიტეტი მიესალმება ქალთა დისკრიმინაციის აღმოფხვრისა და გენდერული თანასწორობის ხელშეწყობის მიზნით გეგმებისა და ღონისძიებათა შემუშავების პროცესში მონაწილე სახელმწიფოსა და ქალთა არასამთავრობო ორგანიზაციებს შორის თანამშრომლობას. კომიტეტი იმედოვნებს, რომ ამგვარი თანამშრომლობა გაგრძელდება და გაფართოვდება ყველა მიმართულებით, მათ შორის კანონთა შემუშავების და გეგმებისა და პროგრამების შეფასების სფეროში.

ძირითადი პრობლემური საკითხები და რეკომენდაციები

8. **კომიტეტი შეახსენებს მონაწილე სახელმწიფოს მის ვალდებულებას სისტემატურად და მუდმივმოქმედ რეჟიმში იმუშაოს კონვენ-**

ციის ყველა დებულების შესრულებაზე. აღნიშნულთან დაკავშირებით კომიტეტს მიაჩნია, რომ მონაწილე სახელმწიფომ თავის შემდგომ საანგარიშო პერიოდში პრიორიტეტული ყურადღება უნდა მიაქციოს წინამდებარე დასკვნით კომენტარებში დასმულ პრობლემებსა და რეკომენდაციებს. კომიტეტი მოუწოდებს მონაწილე სახელმწიფოს გადადგას კონკრეტული ნაბიჯები კომიტეტის რეკომენდაციათა შესასრულებლად და მიღებული შედეგები ასახოს თავის მომდევნო პერიოდულ ანგარიშში. კომიტეტი ასევე მოუწოდებს მონაწილე სახელმწიფოს წინამდებარე დასკვნითი კომენტარები გააცნოს ყველა შესაბამის სამინისტროს და პარლამენტს მათი შესრულების უზრუნველყოფის მიზნით.

9. კომიტეტი სინანულით აღნიშნავს გენდერული, ასევე ეთნიკური, ასაკობრივი, ქალაქსა და სოფლად მცხოვრებთა ნიშნით კლასიფიცირებული სტატისტიკური მონაცემების სიმწირეს, რაც მნიშვნელოვნად ართულებს დროის გარკვეულ მონაკვეთში ქალთა მდგომარეობის გაუმჯობესების მხრივ არსებულ ტენდენციათა, ასევე კონვენციით გათვალისწინებულ უფლებათა დაცვის ხარისხის შეფასებას.

10. **კომიტეტი მოუწოდებს მონაწილე სახელმწიფოს გააუმჯობესოს კონვენციით გათვალისწინებული ყველა სფეროს შესახებ სტატისტიკურ მონაცემთა, მათ შორის გენდერული, ეთნიკური, ასაკობრივი, ქალაქსა და სოფლად მცხოვრებთა ნიშნით კლასიფიცირებულ სტატისტიკურ მონაცემთა შეგროვება, რაც მას საშუალებას მისცემს ჯეროვნად შეაფასოს ქალთა არსებული მდგომარეობა და დროთა განმავლობაში გამოკვეთილი ტენდენციები. კომიტეტი ასევე მოუწოდებს მონაწილე სახელმწიფოს სპეციალური ინდიკატორების საშუალებით მოახდინოს კანონების, პოლიტიკისა და სამოქმედო გეგმების ზეგავლენის მონიტორინგი ქალთა ფაქტობრივი თანასწორობის მისაღწევად. კონვენციის ეფექტური განხორციელების მიზნით კომიტეტი ასევე ურჩევს მონაწილე სახელმწიფოს გამოიყენოს აღნიშნული სტატისტიკური მონაცემები და შეფასების ინდიკატორები შესაბამისი კანონდებლობის, პოლიტიკისა და სამოქმედო გეგმების შემუშავების პროცესში. კომიტეტი მოითხოვს, რომ მონაწილე სახელმწიფომ თავის მომდევნო ანგარიშში ასახოს აღნიშნული სტატისტიკური მონაცემები და ანალიზი.**

11. კომიტეტი შეშფოთებულია, რომ მონაწილე სახელმწიფოს აკლია მრავალმხრივი მიდგომა იმ პოლიტიკის განმსაზღვრელი მიმართულებებისა და პროგრამებისადმი, რომლებიც მიზნად ისახავს გენდერული თანასწორობის მიღწევასა და ქალთა მიმართ პირდაპირი და არაპირდაპირი დისკრიმინაციის აღმოფხვრას.

12. **კომიტეტი რეკომენდაციით მიმართავს მონაწილე სახელმწიფოს კონვენციის შესრულების უზრუნველსაყოფად შეიმუშაოს მრავალმხრივი მიდგომა, მათ შორის იმ პოლიტიკის განმსაზღვრელი ყველა მიმართულებისა და პროგრამების მიმართ, რომლებიც მიზნად ისახავს გენდერული თანასწორობის მიღწევას. ამ მიმართულებით გადადგმული ნაბიჯები მიზნად უნდა ისახავდეს ქალთა მიმართ პირდაპირი და არაპირდაპირი დისკრიმინაციის აღმოფხვრას და ქალთა არსებითი თანასწორობის მიღწევას. კომიტეტის რჩევაა, გენდერული თანასწორობის მიღწევაზე გათვლილი სტრატეგია დაინერგოს ყველა საჯარო დაწესებულებაში და გათვალისწინებულ იქნას პოლიტიკის განმსაზღვრელ მიმართულებებსა და პროგრამებში, დაინერგოს ტრენინგები გენდერულ საკითხებზე და ყველა სამთავრობო უწყებაში დაინიშნოს კოორდინატორი გენდერულ საკითხებში. კომიტეტი ასევე ურჩევს მონაწილე სახელმწიფოს დაადგინოს კონკრეტული ვადები გენდერული თანასწორობის მიღწევაზე გათვლილი პოლიტიკის ყველა მიმართულებისა და პროგრამის განხორციელებისათვის.**

13. კომიტეტი შეშფოთებულია, რომ მოსამართლეები, ადვოკატები, პროკურორები და თავად ქალები არასაკმარისად არიან ინფორმირებულნი კონვენციის ნორმების, ფაკულტატური ოქმის და კომიტეტის ზოგადი რეკომენდაციების შესახებ. აღნიშნულზე მიუთითებს ის გარემოებაც, რომ არ არსებობს კონვენციაზე დაყრდნობით გამოტანილი არც ერთი სასამართლო გადაწყვეტილება.

14. **კომიტეტი მოუწოდებს მონაწილე სახელმწიფოს მიიღოს დამატებითი ზომები კონვენციის, ფაკულტატური ოქმით გათვალისწინებული პროცედურების და კომიტეტის ზოგადი რეკომენდაციების პოპულარიზაციის მიზნით პროკურორების, მოსამართლეების, ადამიანის უფლებათა დამცველებისა და ადვოკატებისათვის დანერგოს სასწავლო პროგრამები კონვენციასა და ფაკულტატური ოქმის შესახებ. კომიტეტის რეკომენდაციაა ქალებისათვის (მათ შორის სოფლად მცხოვრებ ქალთათვის) და ქალთა საკითხებზე მომუშავე არასამთავრობო ორგანიზაციებისათვის ჩატარდეს შემეცნებითი კამპანიები და სამართლებრივი ხასიათის ტრენინგები. ზემოაღნიშნული წაახალისებს ქალებს და გააღრმავებს მათ ცოდნას კონვენციით გათვალისწინებული უფლებების და უფლებათა დაცვის მექანიზმების შესახებ.**

15. კომიტეტი აღნიშნავს პარლამენტის სპიკერთან არსებული გენდერული თანასწორობის მრჩეველთა საბჭოს და გენდერული თანასწორობის სამთავრობო კომისიის შექმნის

ფაქტს. ამასთანავე, კომიტეტი გამოხატავს შეშფოთებას ქალთა საკითხებზე მომუშავე მუდმივმოქმედი, ინსტიტუციურად მდგრადი შიდასახემწიფოებრივი ორგანოს არარსებობის გამო, რომლის საქმიანობის შესახებაც ცნობილი იქნება საზოგადოებისათვის, რომელსაც შეეძლება გადაწყვეტილებების მიღება, აღჭურვილი იქნება საჭირო ფინანსური და ადამიანური რესურსებით და რომლის მიზანიც იქნება ქალთა წინსვლის ხელშეწყობა და გენდერული თანასწორობის მიღწევა. კომიტეტი ასევე შეშფოთებულია, რომ დღეისათვის არსებული მექანიზმები არ მოიცავენ საკმარის რესურსებსა და უფლებამოსილებას, რათა კოორდინაცია გაუწიონ მთავრობის საქმიანობას გენდერული თანასწორობის ხელშეწყობის და კონვენციის სრული განხორციელების პროცესში.

16. **კომიტეტი მოუწოდებს მონაწილე სახელმწიფოს შექმნას ქალთა დისრიმინაციის საკითხებზე მომუშავე მუდმივმოქმედი ინსტიტუციური მექანიზმი, რომელიც პასუხისმგებელი იქნება ქალთა და მამაკაცთა ფორმალური და არსებითი თანასწორობის ხელშეწყობასა და აღნიშნული პრინციპის განხორციელების მონიტორინგზე. კომიტეტი მოუწოდებს სახელმწიფო მხარეს აღნიშნული სტრუქტურა აღჭურვოს მაღალი პოლიტიკური უფლებამოსილებით და საჭირო ფინანსური და ადამიანური რესურსებით.**

აღნიშნულთან დაკავშირებით კომიტეტი მიუთითებს მე-6 ზოგად რეკომენდაციასა და პეკინის სამოქმედო პლატფორმაში ასახულ სახელმძღვანელო პრინციპებსა და პირობებზე, რომელთა გათვალისწინება რეკომენდირებულია ქალთა განვითარების ხელშეწყობის სახელმწიფო მექანიზმის შექმნისას მისი ეფექტური ფუნქციონირების უზრუნველსაყოფად.

17. კომიტეტი აღნიშნავს სახელმწიფო მხარის ძალისხმევას აღმოეფხვრა გენდერული სტერეოტიპები დაწყებითი კლასების სასკოლო სახელმძღვანელოებიდან. ამასთანავე, კომიტეტი შეშფოთებულია საქართველოს მოსახლეობაში გავრცელებული პატრიარქალური განწყობებისა და ღრმად გამჯდარი სტერეოტიპების არსებობით, რომლებიც ეხება ქალისა და მამაკაცის როლებსა და პასუხისმგებლობას ოჯახსა და საზოგადოებაში. ზემოაღნიშნული ზღუდავს ქალის არჩევანს განათლების მიღებისას, მის მდგომარეობას დასაქმების ბაზარზე და მონაწილეობას პოლიტიკურ და საჯარო საქმიანობაში. კომიტეტი შეშფოთებულია, რომ გოგონები და ქალები საშუალო სკოლებსა და უნივერსიტეტებში კვლავაც ირჩევენ იმ სასწავლო დარგებს, რომლებიც ტრადიციულად „ქალებისთვის განკუთვნილ სფეროდ“ მიიჩნევა.

18. **კომიტეტი მოუწოდებს მონაწილე სახელმწიფოს გააგრძელოს ძალისხმევა გენდერული სტერეოტიპების აღმოფხვრის მიზნით და გააძლიეროს გენდერული თანასწორობის კომპონენტი სასწავლო პროგრამებსა და სახელმძღვანელოებში. კომიტეტი ითხოვს სახელმწიფო მხარისაგან მასწავლებლებისათვის ტრენინგების ჩატარებას გენდერული თანასწორობის საკითხებში. კომიტეტი მოუწოდებს მონაწილე სახელმწიფოს საგანმანათლებლო სისტემის პროგრამებში, მათ შორის ადამიანის უფლებათა და გენდერული საკითხების სასწავლო პროგრამებში, გაავრცელოს ინფორმაცია კონვენციის შესახებ ქალისა და მამაკაცის როლებზე არსებული სტერეოტიპული შეხედულებების შეცვლის მიზნით. კომიტეტი ურჩევს მონაწილე სახელმწიფოს ხელი შეუწყოს შემეცნებით კამპანიებს ქალთა და მამაკაცთა ცნობიერების ასამაღლებლად და წაახალისოს მას-მედია ქალის პოზიტიური სახის, ასევე კერძო და საჯარო სექტორში ქალისა და მამაკაცის თანასწორუფლებიანობის და პასუხისმგებლობის წარმოსაჩენად. კომიტეტი მოუწოდებს სახელმწიფო მხარეს ხელი შეუწყოს გოგონათა და ვაჟთათვის საგანმანათლებლო არჩევანის დივერსიფიკაციას. კომიტეტი ასევე ურჩევს მონაწილე სახელმწიფოს საჯარო დიალოგის გამართვას გოგონებისა და ქალების მიერ გაკეთებული სასწავლო არჩევანის და შრომის ბაზარზე მათი შემდგომი დასაქმების შესაძლებლობების შესახებ.**

19. კომიტეტი აღნიშნავს ოჯახური ძალადობის აღმოფხვრის, ოჯახური ძალადობის მსხვერპლთა დაცვისა და დახმარების შესახებ კანონის მიღებას. ამასთანავე, კომიტეტი შეშფოთებულია საქართველოში ქალთა მიმართ ძალადობის, განსაკუთრებით ოჯახური ძალადობის ფაქტთა სიმრავლით. კომიტეტი შეშფოთებულია ოჯახური ძალადობის შესახებ ინფორმაციისა და სტატისტიკის ნაკლებობით და საზოგადოების მხრიდან მსგავსი ძალადობის შესაძლო აღქმით “პირად საქმედ”. კომიტეტი ასევე შეშფოთებულია ოჯახური ძალადობის კანონით გათვალისწინებული ზოგიერთი ასპექტის, მათ შორის დაზარალებულთათვის თავშესაფრებისა და სარეაბილიტაციო ცენტრების შექმნის, გადავადებით. კომიტეტი აღნიშნავს, რომ მეუღლის მიერ გაუპატიურება ჯერ კიდევ არ იქნა გათვალისწინებული საკანონმდებლო კანონპროექტებში.

20. **კომიტეტი მოუწოდებს მონაწილე სახელმწიფოს პრიორიტეტული მნიშვნელობა მიანიჭოს ოჯახური ძალადობის აღმოფხვრის, ოჯახური ძალადობის მსხვერპლთა დაცვისა და დახმარების შესახებ კანონის განხორციელებას და მის პოპულარიზაციას საჯარო მოხელეთა შორის და ფართო საზოგადოებაში. კომიტეტი**

ასევე მოუწოდებს მონაწილე სახელმწიფოს დაასრულოს მუშაობა ოჯახური ძალადობის დაძლევის სრულყოფილი სახელმწიფო გეგმის შემუშავებაზე და უზრუნველყოს მისი განხორციელება. კომიტეტი მოუწოდებს მონაწილე სახელმწიფოს უზრუნველყოს ოჯახური ძალადობის მსხვერპლი ქალები, მათ შორის სოფელში მცხოვრები ქალები, შესაბამისი დაცვით, მათ შორის დაცვის შესახებ ბრძანებებით, საკმარისი რაოდენობის უსაფრთხო თავშესაფრებით და სამართლებრივი დახმარებით. კომიტეტი მოუწოდებს მონაწილე სახელმწიფოს უზრუნველყოს საჯარო მოხელეთა, განსაკუთრებით სამართალდამცავთა, სასამართლოში მომუშავეთა, ჯანდაცვის პერსონალის და სოციალურ მუშაკთა მხრიდან შესაბამისი საკანონმდებლო ნორმების და ქალთა ძალადობასთან დაკავშირებულ ყველა ასპექტის სრულყოფილი ცოდნა და ძალადობის ფაქტებზე ადექვატური რეაგირება. კომიტეტი მოუწოდებს მონაწილე სახელმწიფოს ჩაატაროს კვლევა ოჯახური ძალადობის გავრცელების, მისი გამომწვევი მიზეზებისა და შედეგების შესახებ, რაც საფუძვლად დაედება მასშტაბურ და მიზანმიმართულ ღონისძიებებს. რეკომენდირებულია აღნიშნული კვლევის შედეგების შეტანა სახელმწიფო მხარის შემდგომ პერიოდულ ანგარიშში. კომიტეტი რეკომენდაციით მიმართავს მონაწილე სახელმწიფოს ოჯახური ძალადობის გარ-

და ასევე იმუშაოს ქალთა მიმართ ყველა ფორმით ძალადობის აღმოსაფხვრელად, როგორც ამას კომიტეტის მე-19 ზოგადი რეკომენდაცია ითვალისწინებს. კომიტეტი ასევე ითხოვს ყურადღების მიპყრობას მეუღლის მიერ გაუპატიურების პრობლემის გადასაჭრელად.

21. კომიტეტი აღნიშნავს ადამიანებით ვაჭრობის წინააღმდეგ მიმართულ საკანონმდებლო და სხვა სახის ღონისძიებების გატარებას, მათ შორის ადამიანებით ვაჭრობასთან ბრძოლის შესახებ კანონის და ტრეფიკინგის დაძლევის სახელმწიფო სამოქმედო გეგმის მიღებას. ამასთანავე, კომიტეტი გამოხატავს შეშფოთებას საქართველოში გოგონათა და ქალთა ტრეფიკინგის შემთხვევათა გამო.

22. **კომიტეტი მოუწოდებს მონაწილე სახელმწიფოს სრულად დაიცვას ტრეფიკინგის შესახებ სახელმწიფო კანონმდებლობა, სრულად განახორციელოს სახელმწიფო სამოქმედო გეგმა და ტრეფიკიგნთან ბრძოლის სხვა ღონისძიებები. კომიტეტი მოუწოდებს მონაწილე სახელმწიფოს განიხილოს 2000 წელს ხელმოწერილი ტრანსნაციონალური ორგანიზებული დანაშაულის შესახებ გაეროს კონვენციის და ტრეფიკინგის, განსაკუთრებით ქალთა და ბავშვთა ტრეფიკინგის პრევენციის, შეჩერებისა და დასჯის შესახებ ოქმის რატიფიკაციის შესაძლე-**

ბლობა. კომიტეტი მოუწოდებს მონაწილე სახელმწიფოს შეკრიბოს და გააანალიზოს პოლიციიდან და საერთაშორისო წყაროებიდან მიღებულ მონაცემები, დასაჯოს ტრეფიკინგის განმხორციელებელი პირები და უზრუნველყოს ტრეფიკინგის მსხვერპლი ქალების და გოგონების უფლებების დაცვა. კომიტეტი ასევე მოუწოდებს მონაწილე სახელმწიფოს ტრეფიკინგის გამომწვევ მიზეზთა აღმოფხვრის მიზნით ხელი შეუწყოს ქალთა ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესებას და, შესაბამისად, აღმოფხვრას წინაპირობა, რისი წყალობითაც ქალები დაუცველნი არიან ექსპლუატაციისა და ტრეფიკინგის მწარმოებელთა წინაშე; ასევე მიიღოს ზომები ტრეფიკინგის მსხვერპლი ქალებისა და გოგონების რეაბილიტაციისა და სოციალური ინტეგრაციისათვის.

23. კომიტეტი შეშფოთებულია საჯარო და პოლიტიკურ ცხოვრებაში, დიპლომატიურ კორპუსში, სამთავრობო აღმასრულებელ ორგანოებში, ადგილობრივ ხელისუფლებასა და პარლამენტში ქალების მცირე რაოდენობით.

24. **კომიტეტი რეკომენდაციით მიმართავს მონაწილე სახელმწიფოს მიიღოს არსებითი ზომები, მათ შორის გაატაროს დროებითი სპეციალური ღონისძიებები კონვენციის მე-4 მუხლის I პარაგრაფის და კომიტეტის ზოგადი რეკომანდაციების 25-ე და 23-ე**

მუხლების შესაბამისად, რათა დაჩქარდეს ქალთა თანაბარი მონაწილეობა არჩეულ და დანიშნულ ორგანოებში, მათ შორის საერთაშორისო დონეზე. აღნიშნული ღონისძიებები უნდა ადგენდეს შეფასების კრიტერიუმებს, ციფრებში ასახულ მიზნებსა და მათი შესრულების ვადებს, ასევე ლიდერობასა და მოლაპარაკებათა წარმოების უნარ-ჩვევებში ტრეინინგების პროგრამების შემუშავებას მოქმედი და მომავალი ქალი ლიდერებისათვის. კომიტეტი ასევე მოუწოდებს სახელმწიფო მხარეს წარმართოს კამპანია საჯარო და პოლიტიკურ ცხოვრებაში, გადაწყვეტილების მიღების პროცესში ქალების მონაწილეობის მნიშვნელობის შესახებ ცნობიერების ამაღლების მიზნით.

25. კომიტეტი გამოხატავს შეშფოთებას დასაქმების ფორმალურ და არაფორმალურ ბაზარზე ქალების ფაქტობრივი მდგომარეობის შესახებ მოწოდებული ინფორმაციის სიმწირის გამო. კომიტეტი კვლავ შეშფოთებული რჩება სამუშაო ბაზარზე ქალებსა და მამაკაცებს შორის თანამდებობრივი დიფერენციაციის და მათ ხელფასებს შორის არსებითი სხვაობის გამო. კომიტეტი შეშფოთებით აღნიშნავს ქალების მდგომარეობაზე ახალი შრომითი კოდექსის ნეგატიურ ზეგავლენას. აღნიშნული კოდექსი ითვალისწინებს საქართველოში დასაქმების რეგულირების ლიბერალიზაციას და არ შეიცავს ნორმებს თანაბარი ღირებულების

სამუშაოსათვის თანაბარი ანაზღაურების დადგენის, სამუშაო ადგილზე სექსუალური ძალადობის აკრძალვის შესახებ.

26. **კომიტეტი მოუწოდებს მონაწილე სახელმწიფოს თავის შემდგომ პერიოდულ ანგარიშში წარმოადგინოს დეტალური ინფორმაცია, მათ შორის დროის გარკვეულ პერიოდში არსებული ტენდენციების შესახებ სტატისტიკური მონაცემები საჯარო, კერძო, ფორმალურ და არაფორმალურ სექტორებში ქალთა დასაქმების და მათთვის თანაბარი შესაძლებლობების შექმნის მიზნით გატარებული ღონისძიებების შედეგების შესახებ. კომიტეტი მოუწოდებს მონაწილე სახელმწიფოს გადადგას უფრო ინტენსიური ნაბიჯები დასაქმების ყველა პროგრამაში გენდერული საკითხის გათვალისწინების მიზნით და გაზარდოს ქალებისათვის ახალ ტექნოლოგიათა ხელმისაწვდომობა. კომიტეტის რეკომენდაციით საჭიროა მეტი ძალისხმევა გენდერის საფუძველზე თანამდებობრივი დიფერენციაციის (როგორც ჰორიზონტალურ, ასევე ვერტიკალურ დონეზე) აღმოსაფხვრელად. საჭიროა ზომების მიღება ქალთა და მამაკაცთა ხელფასებს შორის განსხვავების შემცირებისა და აღმოფხვრის მიზნით. აღნიშნულის მიღწევა შესაძლებელია საჯარო სექტორში ქალთა მიერ დომინირებულ სამუშაო ადგილთა შეფასებით და სექტორში მომუშავეთათვის ხელფასის გაზრდით. კომიტეტი კვლავ მოუწოდებს მონაწილე სახელმწიფოს შემოიღოს ნორმები თანაბარი სამუშაოსთვის თანაბარი ანაზღაურების და ასევე სექსუალური ძალადობის შესახებ კომიტეტის მე-19 ზოგადი რეკომენდაციის შესაბამისად. კომიტეტი ითხოვს მონაწილე სახელმწიფოსგან ქალებზე ახალი შრომის კოდექსის ზეგავლენის ანალიზს, კოდექსში საჭირო ცვლილებების შეტანას და თავის შემდგომ მოხსენებაში აღნიშნული ანალიზისა და გადადგმული ნაბიჯების შესახებ ინფორმაციის ასახვას.**

27. კომიტეტი აღნიშნავს საბაზრო ეკონომიკაზე ორიენტირებულ გარდამავალ პერიოდში მყოფი ქვეყნის სიძნელეებს. ამასთანავე, კომიტეტი გამოხატავს შეშფოთებას სიღარიბის ფემინიზაციით, განსაკუთრებით სოფლად მცხოვრებ ქალთა, მოხუცებულთა, ოჯახის მარჩენალ ქალთა და იძულებით გადაადგილებულ ქალებსა და გოგონებს შორის სიღარიბით. კომიტეტი შეშფოთებულია ქვეყანაში ქალთა დაუცველ ჯგუფებზე გათვლილი მიზანმიმართული პროგრამების ნაკლებობით.

28. **კომიტეტი ითხოვს მონაწილე სახელმწიფოსგან ქალებზე ეკონომიკური რესტრუქტურიზაციის ზეგავლენის შეფასებას და პრობლემის დასაძლევად საჭირო რესურსების მობილიზაციას. კომიტეტი ითხოვს**

გენდერული საკითხის გათვალისწინებას სიღარიბის აღმოფხვრის ყველა სახელმწიფო პროგრამასა და სტრატეგიაში და განსაკუთრებული ყურადღების მიპყრობას დაუცველ ჯგუფებზე, მათ შორის სოფლად მცხოვრებ ქალებზე, მოხუცებულებზე, ოჯახის მარჩენალ ქალებზე, იძულებით გადაადგილებულ ქალებსა და გოგონებზე. კომიტეტი მოუწოდებს მონაწილე სახელმწიფოს კონვენციის მე-13 მუხლის შესაბამისად ქალებისათვის ხელმისაწვდომი გახადოს საბანკო სესხები და სხვა ფორმის ფინანსური კრედიტები. კომიტეტი მოითხოვს მონაწილე სახელმწიფოსგან თავის შემდგომ პერიოდულ მოხსენებაში ასახოს ინფორმაცია ქალების, განსაკუთრებით დაუცველი ჯგუფების ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით გატარებული ღონისძიებების შესახებ.

29. კომიტეტი ასევე შეშფოთებულია ქალების ჯანმრთელობის, მათ შორის რეპროდუქციული ჯანმრთელობის, ავადმყოფობის და სიკვდილიანობის, ქალებსა და გოგონებში განსაკუთრებით გავრცელებული დაავადებების შესახებ ინფორმაციის და მონაცემების ნაკლებობით, ასევე ქალებისათვის ჯანდაცვის სამსახურების ნაკლები ხელმისაწვდომობით. კომიტეტი ასევე შეშფოთებით აღნიშნავს, რომ აბორტთა რაოდენობის მაჩვენებელი ჯერ კიდევ მაღალია. კომიტეტი ასევე შეშფოთებულია, რომ

სახელმწიფო მხარეს არ გააჩნია მასშტაბური მიდგომა ჯანმრთელობის სფეროში ქალების დისკრიმინაციის აღმოსაფხვრელად.

30. **კომიტეტის რეკომენდაციაა ქალთა ჯანდაცვის მიზნით და თავისი 24-ე ზოგადი რეკომენდაციის მე-12 მუხლის შესაბამისად დაინერგოს ჯანდაცვის სფეროში მომსახურების ფართო სპექტრი, მოხდეს შესაბამისი რესურსების მობილიზაცია, ასევე გაკონტროლდეს ქალებისათვის ამ მომსახურებათა ხელმისაწვდომობა. კომიტეტი ითხოვს მონაწილე სახელმწიფოსგან თავის შემდგომ მოხსენებაში ასახოს დამატებითი ინფორმაცია ქალების ჯანმრთელობის (მათ შორის ქალთა შორის ავადობასა და სიკვდილიანობის), ჩასახვის საწინააღმდეგო საშუალებათა გავრცელების, აბორტთა რაოდენობის მაჩვენებლის, ქალებსა და ბავშვებში გავრცელებულ ავადმყოფობათა, მათ შორის სიმსივნის გავრცელების შესახებ და, ასევე ქალებისათვის ჯანდაცვის სამსახურების, ოჯახური დაგეგმარების, სიმსივნის პრევენციის სამსახურების ხელმისაწვდომობის შესახებ.**

31. კომიტეტი გამოთქვამს შეშფოთებას კონვენციით მოცულ საკითხებზე სოფლად მცხოვრები და ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენელი ქალების მდგომარეობის შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობის გამო.

32. კომიტეტი ითხოვს მონაწილე სახელმწიფოსგან თავის შემდგომ ანგარიშში კონვენციით გათვალისწინებული სფეროების მიხედვით დეტალურად ასახოს ინფორმაცია სოფლად მცხოვრები და ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენელი ქალების რეალური მდგომარეობის შესახებ. კომიტეტი ასევე ითხოვს, რომ მომდევნო პერიოდულ ანგარიშში აისახოს ინფორმაცია საქართველოში 18 წლამდე ასაკის გოგონების დაქორწინების შესახებ, ასევე ცოლად შერთვის მიზნით ქალთა, განსაკუთრებით ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენელ ქალთა მოტაცების შესახებ.

33. კომიტეტი მოუწოდებს მონაწილე სახელმწიფოს კონვენციით აღებული ვალდებულებების განხორციელებისას გაითვალისწინოს პეკინის დეკლარაცია და მოქმედების პლატფორმა, რომელიც აძლიერებს კონვენციის დებულებებს და ასახოს შესაბამისი ინფორმაცია თავის მომდევნო პერიოდულ ანგარიშში.

34. კომიტეტი ხაზგასმით აღნიშნავს, რომ კონვენციის სრული და ეფექტური შესრულება აუცილებელია ათასწლეულის განვითარების მიზნების მისაღწევად. კომიტეტი მოუწოდებს მონაწილე სახელმწიფოს მოახდინოს გენდერული ხედვის და კონვენციის დებულებების ასახვა ათასწლეულის განვითარების მიზნების მისაღწევად განხორციელებულ ძალისხმევაში და აღნიშნულის შესახებ ინფორმაცია ასახოს თავის მომდევნო პერიოდულ ანგარიშში.

35. კომიტეტი აღნიშნავს, რომ სახელმწიფოს მიერთება ადამიანის უფლებათა დაცვის სფეროში მოქმედ 7 ძირითად საერთაშორისო კონვენციაზე[1] ხელს უწყობს ქალთა მიერ საკუთარი უფლებებითა და ფუნდამენტური თავისუფლებებით სარგებლობას ცხოვრების ყველა სფეროში. შესაბამისად, კომიტეტი რეკომენდაციით მიმართავს საქართველოს ხელისუფლებას განიხილოს იმ ხელშეკრულებების რატიფიცირების შესაძლებლობა, რომელსაც ის ჯერ არ შეერთებია, კერძოდ, შეუერთდეს საერთაშორისო კონვენციას ყველა მიგრანტი მუშისა და მათი ოჯახის წევრთა უფლებების დაცვის შესახებ.

36. კომიტეტი ითხოვს წინამდებარე დასკვნითი კომენტარების ფართო გავრცელებას საქართველოში მცხოვრები მოსახლეობის, მათ შორის მთავრობის წევრების, პოლი-

1 ეკონომიკურ, სოციალურ და კულტურულ უფლებათა საერთაშორისო პაქტი, სამოქალაქო და პოლიტიკურ უფლებათა საერთაშორისო პაქტი, საერთაშორისო კონვენცია რასობრივი დისკრიმინაციის ყველა ფორმის აღმოსაფხვრელად, ქალთა ყველა ფორმის დისკრიმინაციის აღკვეთის კონვენცია, კონვენცია წამებისა და სხვა სასტიკი, არაადამიანური ან ღირსების შემლახავი მოპყრობის ან დასჯის წინააღმდეგ, ბავშვის უფლებათა კონვენცია და საერთაშორისო კონვენცია ყველა მიგრანტი მუშისა და მათი ოჯახის წევრთა უფლებების დაცვის შესახებ.

ტიკოსების, პარლამენტარების, ადამიანის უფლებათა დამცველი ორგანიზაციების და ქალების ინფორმირების მიზნით შემდეგზედ: თუ რა ღონისძიებები იქნა გატარებული ქალების დე ფაქტო და დე იურე თანასწორობის მისაღწევად და რა დამატებითი ღონისძიებები არის გასატარებელი ამ მიმართულებით. კომიტეტი მოითხოვს მონაწილე სახელმწიფოსგან გააგძელოს კონვენციის, ფაკულტატური ოქმების, კომიტეტის ზოგადი რეკომენდაციების, პეკინის დეკლარაციისა და მოქმედების პლატფორმის და გენერალური ასამბლეის 23-ე სპეციალური სხდომის (თემაზე: „ქალები 2000: გენდერული თანასწორობა, განვითარება და მშვიდობა 21-ე საუკუნეში") შედეგების ფართო გავრცელება.

37. კომიტეტი მოითხოვს მონაწილე სახელმწიფოსგან კონვენციის მე-18 მუხლის შესაბამისად თავის შემდგომ პერიოდულ მოხსენებაში პასუხი გასცეს წინამდებარე კომენტარებში ჩამოყალიბებულ პრობლემებს. კომიტეტი სთავაზობს მონაწილე სახელმწიფოს თავისი მეოთხე პერიოდული ანგარიში (რომელიც წარმოსადგენია 2007 წლის ნოემბერში) და მეხუთე პერიოდული ანგარიში (რომელიც წარმოსადგენია 2011 წლის ნოემბერში) კომბინირებული ანგარიშის სახით წარმოადგინოს 2011 წელს.